

CHƯƠNG : 11

XUÔNG ĐÓNG THÙNG BOARDMAN phát hỏa. Tất cả Khu phía Nam Zenith nhốn-náo lên vì ánh lửa đỏ rực chiếu lên những đám mây thấp, mùi gỗ cháy khét, tiếng chuông inh-ỏi của xe cứu hỏa. Hàng dặm nhà nho-nhỏ bằng gỗ cất ở phía Tây Xuông bị ngọn lửa đe-đọa. Đàn bà vai choàng khăn len, đàn ông đầu tóc rối-bù lồi-thôi lếch-thếch áo ngủ giắt vào trong quần tây, nhảy ra khỏi giường, ba chân bốn cẳng chạy rầm-rập trên đường khuya gió lạnh.

Lính cứu hỏa, đầu đội nón đồng, đương lấp vòi rồng vào máy nước chảy nhỏ giọt. Cảnh binh chen lên trước mặt dân-chúng đương chen ép nhau, khua chiếc dùi-khui lên, quát : "Mọi người hãy lùi lại đằng kia !" Chỉ trừ chủ xưởng và phóng-viên, còn không một ai được đến gần đám cháy, một người thợ mắt đỏ ngầu như điên bị cảnh-binh chặn lại. Anh ta kêu : "Đồ nghề của tôi để cả trong ấy !"

Viên cảnh-binh vồn ngực ra đáp: "Cái gì thì cũng mặc ! Không một ai được bước qua

dây !"

Nhưng một người đã bước qua. Mọi người nghe tiếng bô-leng, bô-leng, bô-leng của một chiếc xe cứu thương đang chạy như bay tới, tiếng chuông kêu liên-hồi, cuồn-nhiệt, thách đố không coi ai ra gì. Chẳng ai ra lệnh mà đám đông cũng vội dãn ra hai bên, và chiếc xe hơi khổng-lồ màu xám lướt qua, gần quệt cả vào đám đông..Ngồi điềm-nhiên trên chiếc ghế hẹp ở phía sau xe, kiêu-hãnh trong bộ chế phục màu trắng là Bác-sĩ... Martin Arrow-smith.

Đám đông trầm-trồ khen chàng, viên cảnh binh chạy tới đón chàng.

Chàng hỏi :

- Người lính cứu hỏa bị thương đâu ?

Viên Đội Cảnh-binh vừa chạy theo bên hông xe, vừa đáp :

- Thưa ở đằng kia, trong mái hiên.

Martin báo tài-xế :

- Lại gần đó, khói cũng mặc !

Viên Trung-Úy Đội Cứu-hỏa dẫn chàng tới một đồng mạt của trên có một thanh-niên nằm co-quắp, bất tỉnh, mặt tái mét không còn hạt máu, và xâm-xáp mờ-hôi lạnh.

Viên Trung-Úy nói : "Anh ấy bịngạt khói ở đồng gỗ tươi tuôn ra và ngã quay ra. Tôi

nghiệp thàng bé hiền lành. Liệu có sống được không ?"

Martin quỳ xuống bên cạnh người bị nạn, bắt mạch, nghe hơi thở, rồi mở vội một chiếc túi đen, chích dưới da nạn nhân một ống ma-tiên-tinh và đưa một lọ "nước đá quý" vào mũi cho người. "Một lát anh ấy sẽ tỉnh. Bây giờ hai người khiêng anh ta lên xe cứu thương... Mau !"

Viên Đội Cảnh-binh và một anh "lính mới tò-te tập-sự tuần-cảnh cùng nhẩy tới, và cùng nói : "Thưa Bác-sĩ, vâng !"

Viên Thông-tấn-trưởng của tờ THỜI-LUẬN lại gần Martin. Kể tuổi thì người này mới hai mươi chín, nhưng có lẽ ông ta là người già nhất và hay chỉ-trích gay-gắt nhất đời. Ông ta đã phỏng-vấn các Thượng-nghi-sĩ ; Ông ta đã khám-phá ra được những vụ gian-lận trong các Hội Từ-thiện và cả trong các cuộc đấu quyền tranh giải. Đuôi mắt ông có những nét nhăn nho-nhỏ, ông luôn tay quần thuốc lá Bull Durham, và ông coi thường danh-dự của đàn ông và danh-tiết của đàn bà. Ấy thế mà đối với Martin, hay ít ra đối với ông Bác-sĩ, ông đã tỏ ra có lẽ-độ.

Ông nói giọng mũi : "Liệu anh ta có thể qua khỏi được không, Bác-sĩ ?"

"Tôi chắc khỏi. Bị ngạt hơi. Tim vẫn đập".

[REDACTED]

Martin thốt ra tiếng cuối cùng từ trên bậc bước lên xe cứu thương, trong lúc chiếc xe nhồi lắc, chạy trên sân xường, qua làn khói cay xè, tiến về phía đám đông đương dẹp lối nhường cho xe chạy. Chàng làm chủ và chỉ huy thành-phố, chàng với bác Tài bắt chấp luật đi đường, coi thường dân-chúng từ các rạp hát, rạp chiếu bóng ra về, đương đi rải rác trên đường, phải vội-vàng chạy giạt ra tránh lối cho chiếc xe mui xám phóng như bay. Tránh cho xe đi ! Viên Cảnh-sát giao-thông ở ngã tư đường Chickasaw và đường Hai Mươi, nghe thấy xe lao tới, nhanh như ~~chuyến~~ tàu tốc-hành nửa đêm... Urrrrr... bờ-leng, bờ-leng, bờ-leng... vội đẹp quang cái ngã tư huyền-náo. Dân-chúng bị dòn cả lên vỉa hè, đám bị ngựa lòng hay xe hơi lùi dưng phải, và chiếc xe cứu thương chạy vụt qua rú lên, bờ-leng, bờ-leng, với ông Bác-sĩ ngồi, tay nắm chiếc dây da, lắc-la lắc-lu trên chiếc ghế cheo-leo nguy-hiểm.

Xe vừa tới nhà thương, đã thấy người gác gian kêu, "Thưa Bác-sĩ, có người bị bắn ở Xóm A-Bơ".

Martin thân-nhiên đáp : "Được đợi tôi uống ngụm nước đã".

Lúc đi về phòng, chàng đi qua phòng thí nghiệm của Bệnh-viện, cửa để ngỏ, với chiếc giá gỗ và những hàng chai lọ và ống thí-

nghiệm vô tri vô giác.

"Hừ ! đồ bỏ ! giam mình trong phòng thí nghiệm ! Đời thế này mới thực là đời chú !"
Chàng mừng thầm, và không dám cho phép mình nghĩ tới ảo cảnh Gottlieb ngồi đợi ở đó, người gầy dẫu mà gầy đến thế, bơ-phờ dẫu mà bơ-phờ đến thế, kiên-nhẫn dẫu mà kiên-nhẫn đến thế.

II

Sáu Bác-sĩ nội-trú tại Tổng-Y-Viện Zenith trong số có Martin và Angus Duer ở chung trong một cái phòng dài, tối tăm, có sáu chiếc giường gỗ và sáu chiếc bàn kỳ-quái bệ-bộ nào hình ảnh, nào cà-vạt, nào bí - tất rách. Họ ngồi hàng giờ trên giường, cãi lý với nhau rằng giải-phẫu chống lại nội khoa, bàn tính những bữa ăn nhậu mà họ mong được vui hưởng vào những đêm đi phép, và nói cho Martin người duy nhất trong bọn đã có vợ, về những cái hay cái đẹp của các Cô Điều-duỡng mà họ đã lần lượt phải lòng.

Martin thấy công việc hàng ngày trong Bệnh-viện hơi buồn. Tuy chàng đã tập quen "Bộ Điều Nội Trú", cái kiểu bước nhanh trong hành-lang, với cái ống thính-chẩn để ở trong

[REDACTED]

túi, thoáng nhìn ai cũng biết ngay, nhưng chàng chưa tập quen, không thể nào tập quen "Bộ Điện Bên Giường Bệnh". Chàng thương những bệnh-nhân mắt mày thâm tím, vàng vọt, đau đớn, luôn luôn thay đổi, hết người này ra người kia vào, nhưng bao giờ cũng vẫn là một đám vu-phiền khó-não, nhưng khi phải săn-sóc băng-bó một vết thương đến lần thứ ba, là chàng đâm chán rồi ; chàng muốn có những kinh-nghiệm mới lạ hơn. Dầu sao, công việc đi cứu thương bên ngoài Bệnh viện vẫn khích-dộng lòng tự-ái của chàng mãi mãi.

Ông Bác-sĩ, và chỉ có một mình ông Bác-sĩ thôi, ban đêm được đi yên-ôn trong xóm nghèo gọi là "Xóm Á-Bơ". Chiếc túi đen của Bác-sĩ là một giấy thông-hành. Cảnh-sát giờ tay lên chào Bác-sĩ, gái điếm cúi đầu kính cẩn chào Bác-sĩ, không có một vẻ gì gọi là lạ-lơi ; chủ quán ăn quán nhậu mời to, "Thưa chào Bác-sĩ", bọn cướp bóc lẫn vào ngõ, tránh lối cho Bác-sĩ đi. Martin có uy-quyền, một uy quyền rõ-ràng xác-thực lần đầu tiên trong đời chàng nắm trong tay. Và chàng cũng luôn luôn gặp những truyện bất ngờ.

Chàng cứu một ông Giám-Đốc Ngân-Hàng ra khỏi một vụ lộn-xộn ; giúp gia-dình ông ta giấu được truyện ô-danh ; và nhất định không chịu nhận tiền lễ tạ mà còn tỏ ý giận-dữ là khác ; rồi sau đó, khi nghĩ rằng chàng có thể lấy tiền đó đưa Leora đi ăn một bữa ngon

lạnh, thì chàng lại tiếc là đã từ chối không nhận. Chàng phá cửa xông vào phòng khách-sạn mù-mịt hơi gas để cứu sống những người vô tự-tử. Chàng uống Rum Trinidad với một ông Nghị văn bênh-vực luật cấm rượu. Chàng săn-sóc một cảnh-binh bị thợ đình-công đánh trọng thương. Chàng dự cuộc giải-phẫu bụng cấp-cứu vào lúc ba giờ sáng. Trong phòng giải-phẫu, tường lát gạch men trắng, sàn lát gạch men trắng, trần lát kính mờ, có ánh sáng mặt trời soi vào long-lanh, làm cho cả phòng tựa - hồ như lát bằng nước đá có hòa-quang, và tất cả luồng ánh-sáng lớn và trắng rực ấy chiếu lên những chiếc hộp thủy-tinh đựng dụng-cụ giải-phẫu, những con dao nhỏ vô-tình ác-nghiệt. Bác-sĩ giải-phẫu, áo bờ-lu trắng, mu trắng, găng cao-su màu cam lợt, nhanh-nhẹn rạch một đường vào trong khoảng thịt vuông vàng ệch, lộ ra giữa mấy tấm khăn trắng tinh, cắt xâu vào những lớp mỡ và Martin thần-nhiên nhìn, không một chút xúc-động, dòng máu thứ nhất ứa ra theo vết cắt trông rất nguy-hiêm. Và một tháng sau đó, trong cảnh nước lụt của con sông Claloosa, chàng làm việc luôn một mạch bảy mươi sáu tiếng, chỉ ngủ có ba, bốn giấc nửa tiếng đồng hồ trên xe cứu-thương hoặc trên bàn của Ty Cảnh-sát.

Chàng ở thuyền trèo lên một nơi trước kia là tầng lầu thứ hai của một ngôi nhà, cứu được một đứa bé, ẵm nó lên tầng lầu trên,

bằng bó đầu và tay cho cả một dãy người bị thương ; nhưng hành-dộng làm cho chàng vẻ vang nhất là chàng đã liều-lĩnh - liều-lĩnh một cách điên-rồ - nhảy xuống dòng nước lũ, bơi đi cứu năm đứa trẻ bị bỏ dầy-ái kinh-hồn hoảng-vía, trên một chiếc ghế dài của nhà thờ, nước cuốn trôi đi bập-bành. Tất cả Báo-chí đều dành cho chàng những hàng tiêu - đề chữ lớn trên trang đầu, và khi về nhà chàng hôn Leora xong lăn ra ngủ luôn một mạch mười hai tiếng đồng hồ, nằm nghĩ tới những cuộc nghiên-cứu trong phòng thí-nghiệm, lòng chàng coi khinh một cách chua-chát và ngượng-ngùng.

" Ông Bác-sĩ Martin' cười nhạo "chàng sinh-viên Martin" : "A ! Gottlieb cái ông già cầu-kỳ thiếu thực-tế đáng thương ! Ta muốn xem ông bơi trong dòng nước lũ ấy !"

Nhưng trong những đêm gác một mình, chàng phải đối diện với cái "tôi" của chàng mà chàng rất sợ để lộ ra, rồi chàng đâm ra nhớ phòng thí-nghiệm, nhớ những lúc sướng run lên vì những công-cuộc khám-phá ra những điều chưa ai công-bố, vì những công-cuộc khảo-sát vượt qua những biểu-diện xuống những tầng lớp sâu bên dưới, và vượt qua cả thời-gian hiện tại, vì những công cuộc tìm tòi ra những định-luật, căn-bản mà nhà Khoa-học (cho dầu có mô-tả một cách mạo-muội và sồng-sượng thế nào đi nữa) họ cũng ca-ngợi tâng - bốc quá đáng môn thuốc bất quá chỉ mới có thể chữa

lành bệnh tạm thời, chẳng khác gì nhà tu hành ca-ngợi tăng-bốc quá đáng bản - tính và sự vinh-quang phi-thường của Chúa và Chúa bất quá hàng ngày cũng chỉ có những đức tính dễ thương hơi mọi người thường một chút thôi chứ có gì là lạ đâu. Ngoài cái buồn ấy, còn lẫn có nỗi lo sợ bị gạt bỏ ra ngoài những sự việc khác, bị người khác vượt trên mình, vững chắc nhiều hơn mình về kỹ-thuật, hiểu biết nhiều hơn mình sinh-hóa-học, sâu - sắc nhiều hơn mình về sự giải-thích những định-luật mà những nhà tiên-khu chỉ mới phỏng - đoán hay hiểu biết lờ-mờ.

Trong năm lưu-trú thứ hai, khi những xúc cảm trước những đám cháy, cảnh ngập lụt, và giết người đã thành những công việc quen thuộc hàng ngày hiển-nhiên như công việc giữ sổ-sách kế-toán, khi chàng đã thấy một vài lối kỳ-lạ người ta có thể bày đặt ra để tự làm tổn-thương và tàn-sát lẫn nhau, khi chàng thấy lối sống tự-kieu tự-thị "Ta đây Bác - sĩ !" thật là mệt-mỏi vô-vị, Martin tìm cách để thỏa-mãn và có lẽ để giết lòng "tà dâm tội lỗi" đối với khoa-học của mình bằng cách tình-nguyện đến "sờ-soạng cái này cái kia" ở trong phòng thí-nghiệm của Bệnh-viện, phân-tích sự tương-quan giữa những huyết-cầu trong bệnh bản-huyết-áp-cấp. Nhưng lối nghịch-ngợm tẩy-máy các chất thuốc dùng để nghiên - cứu khoa-học như vậy, rất nguy hiểm. Giữa cảnh

hết-dộng hớp-tấp vội-vàng của các cuộc giải phẫu, chàng thấy tiếc cảnh yên-tĩnh của phòng thí-nghiệm. Chàng bảo Leora : "Anh phải bỏ hẳn những công việc khảo-cứu mới được, nếu anh còn muốn về sinh-cơ-lập-nghiệp ở Wheat-sylvania... mà đó là cái chắc rồi !"

Ông Khoa-Trường Silva thường đến nhà thương thăm bệnh-nhân. Một tối đi ngang qua buồng khách đợi, ông gặp Leora đến đón Martin đi ăn cơm. Martin giới-thiệu hai người với nhau. Ông Khoa-Trường bé nhỏ cầm tay nàng, cười khi-khi: "Nhân dịp tôi xin mời anh chị đi ăn cơm với tôi nhé? Vợ tôi bỏ rơi tôi. Có một thân một mình, tôi thấy chán đời quá !"

Ông thấp bé, tròn như hạt mít, hớn-hở chạy lúp-xúp giữa hai người. Martin với ông không còn là trò với thầy nữa, mà là hai Bác-sĩ với nhau, vì ông Khoa-Trường Silva là một nhà giáo, vẫn có thể lưu-tâm quan-sát một người bây giờ không còn ngồi ở dưới chân ông nữa. Ông dẫn hai người đương đói khát tới một tiệm ăn bình-dân, ngồi vào một góc vắng người, ông khéo mời hai người ăn ngỗng quay và uống rượu bia no say.

Ông để ý tới Leora, nhưng câu truyện của ông đều hướng về Martin :

- Chồng chị phải là một Lương-y Tài-hoa, chứ không phải là một người thích những truyện hảo-huyền như mấy cái ông ở trong

phòng thí-nghiệm.

Martin cãi :

- Nhưng Giáo-su Gottlieb đâu có thích truyện hão-huyền !

- Có-nhiên là không. Nhưng với ông ấy... Mỗi người có một ông Thần ông Thánh khác nhau. Ông Thần ông Thánh của Gottlieb là những kẻ coi khinh thú-vui vật-chất, những kẻ phá-hoại... phá-đám, người tầm-thường gọi họ là : Diderot, là Voltaire, là Elser, là Vĩ-nhân, người có phép lạ làm được những kỳ-tích, ấy vậy mà họ là những người thích đả-phá lý-thuyết của người khác hơn là tạo-lập ra được những lý-thuyết riêng của mình. Còn các ông Thần ông Thánh của tôi bây giờ, là những người đem những phát-minh của các ông Thần ông Thánh của Gottlieb ra biến-chế thành những nhu-cầu hữu ích cho nhân-loại... làm cho những phát-minh ấy thành linh-diệu ! Tất cả công-trạng là của những người đã phát-minh ra sơn và vải, nhưng những người có nhiều công-trạng hơn, phải kể là, há ? những Raphaels, những Holbeins tức là những người đã biết lợi-dụng những phát-minh ấy ! Laennec và Asler, đấy những người ấy ! Làm những công-cuộc khảo-cứu thuần-túy, hay lắm: tìm-tòi sự thật, không quan-tâm tới danh và lợi. Khảo-cứu cho đến nơi đến chốn. Không nghĩ gì tới hậu-quả và sự áp-dụng thực-tế, nhưng anh có nhận thấy rằng nếu đưa cái ý-tưởng ấy đi xa hơn nữa người ta có thể tự bào chữa

bảo mình không làm việc gì cả, ngoại trừ việc đếm đá cuội trên Đường Nhà Kho... đúng thế, và tự bào-chữ, bảo rằng mình hành-hạ dân chúng để coi họ la-hét chơi... thế rồi cười vào mũi người đã làm cho hàng triệu dân-chúng khỏe-mạnh và sung-sướng.

Không, không ! Bà Arrowsmith ạ, cái anh chàng Martin này là một gã nhiệt-tình, chứ không phải là một gã lao-công-tôi-mọi đâu. Anh ấy nhiệt-tình, anh ấy đam-mê là vì nhân-loại. Anh ấy đã chọn cái nghề cao-quý nhất đời, nhưng anh ấy lại là một gã nhu-nhuộc chỉ thích thực-nghiệm. Chị phải giữ anh ấy, đừng để cho thế-gian thiệt-thòi, không được hưởng lợi gì về sự đam-mê đầy nhiệt-tình của anh ấy.

Sau khi đã long-trọng tuyên-bố như vậy, Ba Silva dẫn hai người đi xem một vở ca-nhạc kịch và ngồi giữa hai người, vỗ vai Martin, vỗ cánh tay Leora, thích trí cười ngặt-nghèo khi diễn-viên dẫm chân vào thùng nước vôi. Đêm khuya Leora và Martin rói-rít bày tỏ lòng cảm mến đối với Ba Silva và thấy việc về lập nghiệp ở Wheatsylvania là vinh-diệu và cứu nhân độ thế.

Nhưng mấy ngày trước khi Martin mãn nhiệm-kỳ nội-trú, và sửa-soạn đi North Dakota, thì hai người gặp Gottlieb ở ngoài đường.

Đã hơn một năm Martin không gặp ông, còn

Leora thì chưa bao giờ gặp cả. Trông ông có vẻ lo buồn và ốm yếu. Trong khi Martin đương khổ tâm không biết có nên chào ông một cái rồi đi luôn không, thì ông đã đứng lại thân mật hỏi :

- Công việc ra sao, Martin ?

Nhưng mắt ông nói : "Sao anh chẳng bao giờ quay lại với tôi thế ?"

Chàng lấp-bấp nói một câu gì đó, chẳng ai hiểu cả, và khi Gottlieb đi rồi, cái lưng còng-còng thất-tha thất-thểu như người ốm, chàng muốn chạy theo ông.

Leora hỏi :

- Có phải đấy là Giáo-sư Gottlieb anh vẫn nói tới luôn đấy không ?"

- Vâng, Này, Em thấy ông ấy ra làm sao?

- Em không biết..., ông ấy là một nhân tài xuất-chúng nhất từ trước em chưa gặp bao giờ ! Em không hiểu tại sao em lại biết, nhưng chắc-chắn là như vậy ! Bác-sĩ Silva là một người đáng mến, nhưng Giáo-sư Gottlieb là một Vĩ-nhân ! Ước gì... ước gì mình lại được gặp lại ông ấy. Đó là người thứ nhất em để ý đến và em có thể bỏ anh để đi theo ông ấy, nếu ông ấy cần đến em. Ông ấy sao mà...Ồ, ông ấy chẳng khác gì một thanh kiếm... à không, ông ấy chẳng khác gì một bộ óc biết đi...Ồ, anh Sandy, trông ông ấy sao mà thương hại thế ! Em muốn khóc lên được. Em sẵn-sàng đánh giầy cho ông ấy !

- Trời ! Anh cũng thế !

Nhưng trong lúc bận-rộn thu xếp để rời khỏi Zenith, lòng rộn-ràng về cuộc hành-trình đi Wheatsylvania, trong cuộc tranh-đua để chiếm lấy tấm văn-bằng chót, trong lúc lòng kiêu-hãnh đã trở nên Bác-sĩ Nội-khoa Thực-Hành, chàng quên hẳn Gottlieb và trong cảnh đồng cỏ rục-rỡ ánh mặt trời tháng Sáu với từng đôi, từng đôi sơn-ca riu-rít trên khắp các cọc hàng rào ở Dakota, chàng bắt đầu làm việc.